

BUDA-PESTA

26 Decembrie st. v.
7 Ianuarie st. n.

Va ești duminică.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 52

ANULU XII.
1876.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

Productele literaturii romane in 1876.

Intocmai că in anulu trecut, sè ne oprimu si acuma in diu'a din urma... anului, si că si caletorul carele ajunsu la unu delu mai arunca o privire a supra valei prin care a trecut, sè facemu si noi o revista a supra anului ce tocmai acuma espira, că sè vedemu ce produsu acela pentru literatur'a noastră nationala?

Durere! Resultatulu ce ni se infatisiéza e fórte micu, mai puțin si decâtu in anulu precedentu. Literatur'a nationala se afla in o stagnatiune deplorabila. Lucrările literare devinu din ce in ce mai rare. Mai nimene nu se mai ocupa la noi de literatura. Autorii rându pe rându parasescu terenulu, căci indolenti'a publiculu nostru stinge tóte talentele.

Védia Romanii ce va urmă, de cumva acésta indolentia va durá inca multu timpu! Resultatulu de siguru are sè fia tristu. Intr'o di nu va mai aparé nici unu diuaru si nici o carte in limb'a romana.

Punemu aceste sire la apretiuirea seriósă a tuturor Romaniloru, cari pricepu importanti'a literaturii nationale. Facemu apelu la mintea si anim'a lor, si i rugămu sè se gandesca mai seriosu de viitorulu literaturii noastre!

Dupa aceste consideratiuni sè ni incepemu revist'a si sè insemnămu productele li-

teraturii noastre din acestu anu, despre cari avemu si noi cunoscintia.

Ramulu *beletristicu* nu a pré fostu incarcatu de fructe. Principal'a lucrare poetica aparuta in decursulu anului trecut este „La gur'a sobei,” poemu in 3 canturi, de emnintele nostru poetu dlu D. Petrino. Cetitorii nostrii cunosc acésta lucrare, căci s'a publicatu in fói'a noastră. Ea a aparutu si in editiune separata la Iasi. Colectiune de poesii originale au aparutu numai dóue; dar si din aceste numai un'a e nouă: „Suspunuri si cugătari,” de N. Saphiru la Bucuresci, — pe candu a dóu'a: „Óre de mangaiere ale sufletulu meu” de dn'a Chrisitia Assenescu in Bucuresci, este editiunea nouă a acestoru poesii.

Poesiile traduse sunt cevasi mai bine represintate. Aice punemu in loculu primu pies'a „Horatiu,” drama in 5 acte de Corneille, tradusa cu multa dibacia de dlu G. Sionu, carele si in anulu espiratu inavuti literatur'a noastră dramatica cu traducerea unui classicu. Apoi „Egmond,” tragedia in 5 acte de Göethe, tradusa de dlu N. Ch. Quintescu in Iasi; noi inse nu vediuramu acésta traducere. Cartea I din „Iliad'a” lui Homer, trad. de Chris-todulu I. Suliotis in Bucuresci; despre care asemene nu putem sè vorbimu nimica. Si in sfirsitu testulu operei „Aida.”

Pros'a beletristica fu represintata prin urmatóriele lucrări originale: „Ranele Națiunii“ romanu in 2 tomuri de subscrisulu, si „Intemplările lui Pacala,“ o istoria vesela in 25 capuri, intocmita astu-felu de S. F. in Brasiovu, — traducerile inse dau unu contingentu mai mare. Aice se insira urmatórele: „Contess'a de Monte-Cristo“ romanu de I. du Boys, tradusu de I. Kohl in Focsiani, — „Giroselela“ romanu, trad. de N. N. in Bucuresci, — „Misterele Indiei,“ rom. de Xavier de Montépin, trad. de B. Ionascu in Iasi, — „Tragediile Parisului,“ rom. francesu, trad. de Dem. S. Stamatopolu in Bucuresci, — „Orfan'a din Moscova“ séu „Jun'a institutrice,“ novela, trad. de Leonu Luzzata in Bucuresci, — „Fratii Corsicani,“ romanu de Al. Dumas, trad. de Al. D. Iarcu in Bucuresci, — si „Frumós'a Ducesa,“ rom. de A. Bréhat, trad. de I. Sacellariu in Focsiani.

Literatur'a dramatica s'a sporitu cu urmatórele piese: „Millo mortu si Millo inviatu,“ cantecelu comicu de Millo, — „Mirésa pentru mirésa“ comedia in 3 acte de subscrisulu, jucata pentru prim'a-óra la adunarea din Lugosiu, — „Totu trei chifle 10 bani“ si „Isacu zodierulu,“ ambele de dlu Emanuilu Negrutiu, „Nae Secatureanu,“ cantecelu de I. Ianovu in Iasi, — si in sfirsitu pies'a „Porcarulu si si Marí'a sa Alessandru voda, de V. A. Urechia, care tocmai dilele trecute s'a jucatu pentru prima-óra in Bucuresci.

Scrierile *sciintifice* aparute sunt urmatórele:

I. Bisericesci si religióse: Omiletic'a bisericii dreptu credincióse resaritene,“ de Vas. Mitrofanovici in Cernauti, — „Jidovulu talmudist,“ de dr. Aug. Rohling, trad. de teologii romani in Pesta, — „Viéti'a St. Ioanu Chrisostomu“ de G. Pasca in Gherla, — „Cuventári bisericesci“ de I. Papiu in Gherla, edit. II, — „Concordanti'a biblica,“ de T. Budu in Gherla dóue tomuri, — „Teologi'a fundamentala séu generala“ dupa Schwetz de S. Micu in Blasiu, — „Escelenti'a Sa archiepiscopulu si mitropolitulu Andreiu bar. de Siaguna,“ de N. Popea in Sibíiu, — „Cuventu bisericescu“ tinutu la parastasulu celebratu de asociatiunea trans., de Z. Boiu in Sibíiu.

II. Juridice si politice: „Dictionaru generalu de dreptu,“ de Pantazi Ghica, (s'a anuntiatu, inse nu scimu déca a aparutu?) — „Situatiunea financiara a Romaniei“ de la 1871, de Sturza in Bucuresci, — „Suveranitatea poporului,“ studii sociale si consitutionale de A. Vladioianu in Bucuresci, — „Tint'a de-

mocratiei romane“ de M. Tzony in Iasi, — „Catechismulu dreptului administrativu romanu“ la Bucuresci.

III. Istorice si geografice: „Descrierea Moldovei“ de principele Demetriu Cantemiru, in traducere romana, — „Inscriptiunea de pe patrafirulu de la Stanesci,“ de Gr. G. Tocilescu in Bucuresci, — „Ispravile si viéti'a lui Mihaiu Vitézulu,“ de unu culegatoru-tipografu in Bucuresci, — „Uricarulu“ tomulu VI de Codrescu in Iasi, — „Cercetári demografice a supra poporatiunii Romaniei“ de dr. I. V. Agapi in Bucuresci, — „Istori'a imperiului ottomanu,“ de principele Dimitrie Cantemiru, trad. de dr. Iosifu Hodosiu, tomulu I, — „Chronologia rationala séu prescurtare de istori'a universalá“ de A. D. Xenopolu in Iasi, — „Principatele Dunarene,“ de I. Michelet, trad. de N. Nenovici.

IV. Literarie: Analele Societátii academice, tomulu VIII, — Dictionarul Societátii academice romane din Bucuresci, care e deja completu, — „Nicolae Balcescu“, viéti'a si scrierile sale, studiu de Gr. G. Tocilescu, — Dictionaru franceso-romanu, de T. Codrescu in Iasi, — „Proverbele Romanilor“ adunate si edate de I. C. Hintiescu in Brasiovu, — Conspicuu a supra literaturii romane, de Vas. Popu.

V. De instructiune: „Educatiunea moderna“, dupa ideile lui Fröbel, de Aug. Köhler, trad. Maria I. Cassabianu, — „Femei'a si educatiunea“ de dsior'a Eufrosina C. Homoriceanu in Bucuresci, — „Instructiune practica a supra serviciului in campania, pentru infanteria“, dupa F. G. conte de Waldersee, trad. de Nichita Ignatu, — „Istori'a, anatomia si igien'a gimnastice“, de G. Moceanu, in Bucuresci, — „Buchetulu copilariei“, istoriore morale pentru copii, de dr'a Eufrosina C. Homoriceanu.

VI. Higiena: „Crematiunea séu arderea mortiloru“, de At. Economu, — Metoda de cura naturala, dreptu contrastu la vatemările practicei medicale, dupa A. V. König, — Theoria atomica, de dr. N. I. Serbescu in Bucuresci, — Loculu omului in natura, de Gr. Stefanescu.

VII. Economía nationala: „Bucovina economica“, de P. S. Aurelianu in Bucuresci, — Agricultur'a nóstra fatia cu creditulu, impregiurările generale si necesitatea creditului agricolu, de Traianu Lalescu in Bucuresci.

Cartile *scolare* forméza numerulu celu mai mare si in anulu acest'a. Éta titlurile lor:

Zoologi'a, Botanic'a, Mineralogi'a, Fistic'a, computulu din capu partea II, de E. Andreescu, — Introducere in economía si Istori'a Romanilor, de I. Tudulescu, — Notiuni de agricultura, de C. Ghiorgiu, — Metod'a noua de scriere si cetire, de mai multi institutori, — Povatuitorulu la cetire prin scriere dupa sistem'a fonetica, de dnii Jenachescu si Crénga, — Elemente de gramatic'a limbei romane, de I. Cetatianu, — Elemente de aritmetica, de V. Cerchesu, — Principii pentru scrierea si pronunsiarea limbei romane, de Dem. I. Popilianu, — Prescurtare din istori'a Romanilor, A. I. Puiu, — Geografi'a Ungariei si elemente de geografi'a generala, Istori'a Ungariei, a trei'a editiune, de dr. Nicolae Popu, — Istori'a nationala pentru poporu, de G. R. Melidon, — Geografi'a elementara, de G. Slaniceanu, — Elemente de istoria universală, de I. Madinescu, — Biografi'i romane, trad. de N. P. Petrescu, — Notiuni elementare de agricultura si igiena, de I. Pasareanu, — „Notitie statistice a Romaniei“, de I. V. Massaloup, — Noulu metodu de geografi'a, de A. Gorjonu, — Carte de lectura de I. V. Russu, — Africa si espediti'a lui Cameron, de Maria Gr. Stefanescu, — Invetiatura crestinésca, — Elemente de istoria si geografi'a, de dr. N. N. Popu, — Geografi'a Romaniei, de Z. Antinescu, — Geografi'a Ungariei, de Dem. Varna, — Gramatic'a latina, de I. Badilescu, — Elemente de istoria naturala, de D. Jarcu.

Diuaristic'a. Dincóce de Carpati, dintre cele insirate anu, in anulu acesta au aparutu :

I. Politice : 1. Gazet'a Transilvaniei, 2. Telegrafulu Romanu, cu suplementulu Foisior'a Telegrafului Romanu, 3. Albina (anunciandu, cà la finea anului va incetá,) 4. Federatiunea, a incetatu in semestrulu primu. II. Literare : 1. Familia, 2. Transilvani'a. III. Bisericesci si scolare : 1. Predicatorulu Sateanului romanu, — in anulu acest'a a aparutu : 2. Scól'a romana, in Sibiiu, redact. Candrea si B. Petri, — 3. Fói'a scolastica, in Blasiu, redact. I. Moldovanu, — 4. Higiena si scól'a, redact. Dr. Vasiciu in Timisióra. IV. Poporale : 1. Siedietóra, — in anulu acest'a a aparutu „Cartile Sateanului Romanu“ in Clusiu. V. Umoristice : Gur'a Satului, Cocosiu Rosiu, si Lumea noua in Clusiu (a incetatu.) VI. Economice : Economulu, in Blasiu.

Dincolo de Carpati :

I. Politice : Vechi : 1. Monitorulu Romaniei, 2. Romanulu, 3. Telegrafulu, 4. Alegatorulu

liberu (a incetatu,) 4. Trompet'a Carpatiloru, 5. Aperatorulu Legii, 6. Vocea Covurluiului, 7. Reform'a, 8. Vocea Prahovei, 9. Curierulu de Iasi, 10. Curierulu, 11. Poporulu, — noue : 12. Buzeulu, 13. Jalomitia, 14. Timpulu, ese in Bucuresci in tóte dilele, redactoru Gr. H. Grandea, 15. Desteptarea in Pitesci (a incetatu,) 16. Stindardulu, in Bucuresci, in tóte dilele, directoru Pantazi Ghica, (nu scimu de mai ese?) — 17. Argesiulu, 18. Salvarea, in Pitesci, (a incetatu,) — 19. Luptatorulu, in Bucuresci, — 20. Albina in Romanu, 21. Curierulu de Galati, 22. Bacàulu, 23. Valcea, 24. Semenatorulu in Berladu, 25. Gazet'a Severinului, 26. Farulu in Bucuresci, 27. Olteni'a in Craiova, 28. Fulgerulu in Bucuresci, — 29. Unirea Democratica, in Bucuresci, — 30. Vulturulu in Ploesci, — 31. Presentulu, in Bacàu.

II. Literarie : vechi 1. Convorbiri literare, 2. Revist'a Contimpurana (a incetatu,) 3. Column'a lui Traianu, in anulu intregu 2—3 numere, — 4. Buciumulu romanu, — noue : 5. Revista sciintifica si literara, (a incetatu,) — 6. Revista contimpurana, sciintifica si literara, (a incetatu,) — 7. Povestitorulu, (a incetatu.)

III. De specialitate : 1. Revist'a sciintifica, 2. Biseric'a crtdoxa romana, 3. Gazet'a medico-chirurgicala, 4. Revist'a Pedagogica, (a incetatu,) — 5. Dreptulu, — noue : 6. Justitia, 7. Economía rurara, in Bucuresci, red. P. S. Aurelianu, — 8. Cultivatorulu, in Galati, — 9. Buletinulu Societãtii geografice romane, in Bucuresci, — 10. Vocea Clerului, in Bucuresci.

IV. Umoristice : 1. Ghimpele, 2. Fanalulu, 3. Cucurugiu.

V. Diverse : Fói'a oficiala a judetiului Falciu, 2. Monitorulu primariei Bucuresci.

Dintre calindarele aparute pentru anulu 1877 avemu cunoscintia despre urmatórele : Calindarul bunului economu, in Sibiiu, — Calindarul edatu de societatea pentru cultur'a romana in Bucovina, — din Bucuresci amu primitu scire despre aceste : Calindarul pentru basme, Calindarul pentru esplicarea viselor, Calindarul progressului, Calindarul amasantu, — basmeloru, — americanu, — portativu.

In sfirsitu, cá unu incidentu fórte imbuturatu inregistrãmu cu placere, cà Societatea academica din Bucuresci a publicatu in vér'a trecuta o multime de premii pentru diverse lucrãri. Sum'a acestoru premii se urca la 54 de mii de franci.

Deie ceriulu cá acestu indemnu sè produca rezultatele cele mai frumóse pentru literatur'a nóstra nationala!

Iosifu Vulcanu.

Stelele perdute.

In fraged'a-mi junétia, in serile frumóse,
Candu lun'a argintia, prin radie maiestóse,
Dá ceriului splendórea, si-aspectulu rapitoriu,
Candu mii si mii de stele, seninu suridietóre,
In ornamentu feericu, si magicu lucitóre,
S'aduna in coru tainicu, in coru incantatoriu;

Priviam cu desfetare la dóue stelisióre,
Cari blande si frumóse, cá dóue surióre,
Luciau nedespartite, pe 'naltulu firmamentu;
Cautandu la ele-adesse, simtiam cá le iubescu,
Sintiam, cá far' de ele, nu potu sè mai traiescu,
Cá dorulu meu ferbinte Poiu duce in mormentu.

Si-acum, cá mai 'nainte, in seri frumóse, line,
E lun'a argintia, si radiele-i divine
Dau ceriului splendórea, si-aspectulu rapitoriu;
Si-acuma mii de stele, feericu lucitóre,
S'aduna in coru tainicu; dar dóue stelisióre,
Lipsescu din corulu magicu, nu sunt la locul loru.

Pe min' inse si-acuma, cá 'n fraged'a-mi junétia,
Me 'ncanta-a loru splendóre, cerésca-le frumsétia;
Si ah, ce fericire, candu potu privi la ele!
Cáci stelele perdute, cari ceriu-acum le plange
Cu lacremi de durere, cu lacrimi de sange —
Le-am reafiatu eu éراسi: in ochii mandrei mele.
Fabiu.

Umbrele Arboresciloru.

séu

Visulu lui Stefanu alu VI.

— Schitia dramatica. Dedicata fratelui meu *Alesandru*. —
(Fine.)

Stefanu (continuandu) Intunecimea disparù d'odata, si o lumina orbitóre facea sè stralucésca totu pregiurulu cá in flacare ardietóre; unu cantecu melodiosu cá si canteculu sireneloru din marile mitologice strabatea pana la urechile mele, melodi'a sa frumósa me facù a uitá pe unu momentu spaim'a si gróz'a trecutului. In astufelu de momentu maiestosu éta unu angeru pasiesce intr'o mana cu o spada de focu, ér in cealalta cu unu cantariu... (Cu hohotu nebunescu.) Ride, vornice, ride, cáci Stefanu a nebunitu!

Vorniculu: (A parte.) O, Ddieule puternice! indura-te spre elu, cáci a suferitu pedépsa mare pentru gresiél'a sa! In flórea vietii sale, candu speranti'a-i zimbesce seducatoriu, candu vítorulu i se deschide primindu-lu si dandu-i adapostu, — atunci stapanulu nostru

se afla in asta stare de trista agonía! Me miru cá nu i-se sfasia anim'a de atât'a durere! (Tare.) Stapane! încéta-ti de enarare, cáci ce mi-spuni este viu'a ogiinda a judecătii de pe urma; róga-te lui Ddieu, sè-ti deie tari'a sufletului si liniscea cugetului, — róga-te!

Stefanu: (Se scóla aiurandu.) Spad'a fluerá prin ventu scaparandu schintei orbitórie, ér cantariulu stá cá sclavulu incatenatu, stá nemiscatu... Atunci la unu semnu se apropiara de angeru scheletele aruncandu câte o acusa in scaf'a cantariului, ... si cantariulu stá nemiscatu. Dar stai! privesce... (Nebunu.) Stai betranule! cruda ti-este resbunarea, nu me lasá sè suferu atât'a, nu-mi sdrobí anim'a, nu-mi nimici fericirea vietii mele!... Oh! vornice, nu vedi pe betranulu calugaru Arborescu cum pasiesce cu facia stralucinda catra cantariu, tinendu in mana o acusa cu inscriptiunea: „Ucigasiului Stefanu alu VI!“ (Pasindu cu pasi tremurandi catra Vornicu.) Stai betrane! recunosc naintea judecătii eterne, cá am pecatuitu; ... venerabilulu teu capu, care a picatu sub palosiulu ucigatoriu, n'a picatu la demandarea mea, nu, nu, de o mia de ori nu; ci la svatulu altor'a, dandu credimentu, eu copilulu, eu neespertulu am comisu pecatulu, care me apésa adi si mi-sdrobesce anim'a!... Dar ce? ... tu stai nemiscatu, umilinti'a si rugarea nu te induplecá pe tine preotulu altariului la indurare? ... (Furiosu.) Hui draci si slugele vóstre! vedeti preotulu si rideti de elu, celu ce predica indurare si n'o simtiesce! (Móle.) Dar ce vedu? Betranulu pune acus'a in scafa, ... dins'a se apléca, cáci pecatulu ucigasiului e greu! Mórte ucigasiului, — graira cei fara de anima, — mórte pe-catosului! Sloi de ghiatia me inuudara, si cu fric'a in sufletu me tredti din somnu. Dar ce me temu? Totulu a fostu numai unu visu spurcatu, si alt'a nimic'a. Ce dîci, vornice, la ast'a?

Vorniculu: Starea Mariei Tale este fórte problematica, prin incordarea acést'a se póte cá ti-ai stricatu fórte multu si me temu, cá nu cumva sè aiba urmári rele. Cum te-a si pututu inspaimentá unu visu simplu? Dar intr'adeveru dicéndu este cam infioratoriu, inse va trece si spaim'a cá tóte in lume. Róga-te numai lui Ddieu, róga-te cu pietate, cáci pocainti'a nici odata nu e tardia. (A parte.) O Ddieule! ce-mi ajunsera ochii, au sè véda pe nepotulu lui Stefanu celu Mare, pe fiulu lui Bogdanu, cum séca din picióre cum se vescediesce in flórea vietii sale! (Tare.) Vai! ce-ti

este stapane? ti-ai pierdutú tóta colórea feciei, ce sè me facu acuma, sè chiam mediculu?

Stefanu: (Dupa o pauza.) Stai locului! nu-mi trebuesce nime, cu atâtu mai vertosu mediculu. Nu-su eu morbosu, privesce-me nu-mai cum stau neclatitu, . . . dar simtu o apesare ici pe anima, speru inse, cà va trece si aceea câtu mai curundu. Câte óre-su, vornice?

Vorniculu: Zorile se revérsa, trei óre au trecutú.

Stefanu: Cum va fi diua, vomu merge la biserica. Ce te miri? . . . Ai dreptu, vornice, ai dreptu, n'am fostu de doi ani la biserica, — dar astadi me ducu, voiescu a fi crestinu bunu, . . . si apoi dupa sant'a liturgia vomu impartí amendoí daruri la seraci spre iertarea pecatelorú mele. O! diu'a de adi me va salutá cá pe unu crestinu bunu si domnu induratoriú; dar vai! ce me apésa intr'atât'a de nu potú nici resuflá! Deschide ferestile vornice cá sè respiru pucinu aeru curatu!

Vorniculu: (Deschide ferést'a de catra gradina.) Aerulu acest'a curatu ti-va folosí negresítu in câtu-va, stapane!

Stefanu: (Merge la ferésta.) Zorile se revérsa! Ce tablou frumosu alu naturei! Ve salutu pe voi zoriloru, cu mantéu'a vóstra de purpuru curatu; este unu timpu frumosu de candu nu v'am salutatu, dar cu atâtu mai mare este farmeculu vostru pentru mine. Ce asiú dá pe o óra din copilarí'a mea! Oh, vornice, unic'a suvenire de carea me mandrescu! (Tusiesce.) Ce timpu de fericire erá acel'a candu in inocinti'a mea me jocám in parculu castelului alergendu dupa fluturi; fara mustrare mi-au decursu dilele vietii mele invetiandu totu lucruri frumóse. Dar vai! sè lasàmú acele timpuri, ele au trecutú cá negur'a noptii, si acuma realitatea trista me impresóra. (Privesce afara.)

Vorniculu: (A parte.) Acést'a schimbare momentana nu mi-o potú esplicá! Me temu, me temu fórté, cà ór'a sa ultima se apropia! (Catra Stefanu.) Sè inchidemu ferestile, stapane, càci aerulu de diminétia este cam rece, si apoi Maria Ta tusiesce greu; ar fi consultu sè te retragi in chilia, cá sè odihnesci pucintelu, fiindu-cà puterile te lasa cu totulu. Asculta-me, stapane! eu dorescu restaurarea sanetátii Mariei Tale. Sè mergemu!

Stefanu: Ti-multiamescu vornice de asta ingrigire, dar nu-ti potú primí svatulu, càci mi-am propusu a asceptá diu'a in camer'a ast'a, intempla-se ori ce. Mai mare lovitura nu mi se póte intemplá, decátu sè moru!

Vorniculu: Ce vorbesci Mari'a Ta!

Stefanu: Unu lucru fórté naturalu, ce se va intemplá cu toti, altcum presimtiescu ceva: inaintea ochiloru mei se deschide o lume mie pana acuma necunoscuta, totulu stralucesce in splendóre divina, — oh, vornice, ce ar platí sè moru in astu-feliu de dispositiune! Dar eu nu o meritu, pe mine me va rapí mórtea atunci, candu voiu negá Ddieirea, dreptatea, cá cu pecatu sè-mi sigilezu si ultimulu momentu alu respiratiunii mele. Ce me privesci astu-feliu, vornice?

Vorniculu: Mi-se sfasia anim'a audindu-te vorbindu astu-feliu, cugetu cà esti unu angeru.

Stefanu: Da, da ingeru, inse ingeru ratacitu. (Si-pune man'a la anima.) Oh! ce apesare cruda simtuescu aicia, ór'a ultima mi se apropia, . . . moru, vornice, moru cu dorulu de ami corege gresielile; moru cu dorulu tierii mele, acarei capu sum, dar de acarei sórte n'am ingrigitu precum s'a cuvenitu; moru cu dorulu Mariei, pe carea am iubit'o cu totu sufletulu, cu tóta intimitatea mea, — o iubiam asiá, cum iubescé celu ce n'a mai iubitu in viétia. A ei mi-erá tóta cugetarea, anim'a si rogatiunea, si totu-si ah, — pentru Maria Strocici sum nenorocitu intr'o viétia asiá de dure rósa! Ea me putea fericí si fericindu-me pe mine ar fi pututu fericí si tiér'a; — dar ah! Mari'a s'a perduto in bratiulu unui Arborescu, eu am comisú unu pecatu pentru ea, — pecatulu celu d'antâiu in viétia, pecatulu celu din urma inainté de mórte. — O Maria, Maria! Pecatulu greu me omóra, vornice. (Pasiesce tremurandu catra bratiaru, si se asiédia in elu.) Pentru Mari'a picara Arborescii, — i-am ucisú, càci nu puteamu vietuú cu ei sub unu sóre, nu puteamu respirá cu ei dintr'unu aeru, nu, càci pe unulu din ei lu-iubiá Maria, ér pe mine nu, nu defeliu. Eu ca domnitoriu i cersiamu iubirea, si ea ingenunchiá inaintea mea; de-i díceamu, cà numai naintea lui Ddieu trebuie sè 'ngenunchiàmú, ea mi-respondéa cu blandétia, cà domnitoriulu e naintea ei santu. Eu nefericitulu! cu astu-feliu de frase reci eram respinsu de la ea, eram unu cersitoriu. De ce am vediutu eu pe Mari'a, càci ea m'a nefericitu intr'o viétia asiá de amara?! O, deschide-te pamentule si ingrópa afundu in sinu-ti pe nefericitulu Stefanu, cá sè nu-i véda lumea pét'a cea mare, imburdati-ve voi ziduri maretie simi acoperiti faci'a dinaintea ómeniloru, sè nu véda cum a sdruncinat'o durerea adanca! Vai! capulu mi-i greu, tóte se invêrtescu inaintea mea, moru, moru . . .

Vorniculu: Róga-te lui Ddieu stapane, róga-te, căci ór'a ultima bate.

Stefanu: Me rogu, me rogu . . . Dómnne! O! mam'a me invetiá odata sè me rogu lui Ddieu, dar de atunci e multu si am uitatu . . . (Desperatu.) Dómnne! dicea ea, — nu-mi potu revocá in memoria chiar nici unu pasagiu. Dómnne, iérta pecatele nóstre, precum iertàmú si noi peccatosiloru nostri . . . (Insufletitu.) Nu aibe iadulu triumfulu seu ultimú, — eu inca me mai sciu rogá! (Cade in genunchi.) Iérta . . . pecatele nóstre . . . (Nebunu.) Hah! privesce vornice la umbrele colo din coltiu, cum me amenintia cu pumnalele loru, ele sunt umbrele Arboresciloru, si dorescu resbunare cruda pentru nelegiurile mele . . . Moldovo! . . . Vornice! . . . nu me lasati in ghiarele loru! . . . Vai! nimene nu me aude, — moru parasitu de tóta lumea . . . (Voiesce a se ardicá de la pamentu, inse puterile nu-lu lasa.) Dómnne! indura-te spre mine si primesce-me intru imparatí'a ta! (Móle murindu) Iérta . . . pecatele nóstre . . . precum . . . iertàmú si noi ale . . . pecca . . . tosiloru nostri . . . si nu ne duce in cercare . . . ci . . . ne . . . scapa . . . de celu . . . celu . . . reu. (Móre.)

Vorniculu: Mare esti Dómnne si minunate sunt lucrurile tale!

(Cortin'a cade.)

Lazaru P. Petrinu.

In giurulu lunei.

— Romanu, de Jules Verne. —

(Fine.)

XI.

Ceea ce mai urméza.

La 11 decemvre sér'a la 10 óre o corvetta a staturiloru americane se ocupá pe oceanu cu mesurarea mării.

Dupa ce oficierii se lasara de lucru, incepura sè converseze despre sórtea lui Barbicane si a sotiloru sei, de cari se ocupá acuma tóta Americ'a.

— Sunt diece dile, de candu plecara, — dise unu locotenentu. Óre ce s'a alesu de ei?

— Au sositu, — respunse altulu, — si acuma de buna séma se preambla prin luna.

Si ei conversara pana tardiu.

La 1 óra si 17 minute dupa mediulu noptii, in 12 decemvre, atentiunea locotenentulu fu atrasa prin o siueratura continua, care deviniá din ce in ce mai puternica.

Si numai decátu aparú o stea cadienda de marime colossala, care totu crescea, si in fine cadiú in mare, facéndu cá valurile sè se isbéscu susu. Siueratur'a fu causata de frecarea acestei masse cu aerulu, prin care cadea atátu de repede.

La sgomotulu grozavu, capitanulu esi iute, si intrebá spariatu:

— Ce s'a intemplatú?

— „Ei“ au sositu, — respunse unu matrosu.

Nimene nu se indoia, cá in adeveru, Barbicane si sotii sei au cadiutu acuma in mare.

— Au muritu! — suspina unulu.

— Traiescu, — afirmá altulu.

— S'au innecatu, căci n'au avutu aeru.

— Au arsu, căci glontiulu intregu ardea.

— Au peritu in fundulu mării.

— Totu egalú! Vii séu morti, trebuie sè-i scótemu!

In privinti'a acest'a toti se invoira. Inse cum sè se apuce de lucru? Ei n'aveau instrumentele trebuinciose pentru scóterea glontiulu greu. Deci hotarira sè mérga in portulu celu mai de aprópe, si totu-odata sè insciintieze si clubulu tunariloru despre cele intemplate.

Ficsara dara cu punctualitate mathematica loculu unde a cadiutu glontiulu in mare, scósera ancor'a. si plecara. In diu'a urmatóre sér'a la 6 óre sosira in portulu de San-Francisco. De acolo espedara o depesia lui I. T. Maston.

Peste cinci minute intregulu San-Francisco sciea noutatea. Pe séra statele americane tóte aflara evenimentulu. Pana 'n diori telegrafulu aduse scirea si in Europa.

Sensatiunea nu se póte descrie. Numai decátu porni o agitatiune generala, pentru scóterea glontiulu din mare. Acest'a nu erá unu lucru usioru, dar ingeniositatea americana nu desperá. Numai decátu compusera o multime de masinarii, spre a scóte glontiulu, căci despre caletori nimene nu se indoia, cá aceia sunt vii.

— Numai sè grabimu! — strigá I. T. Maston. In cátu privesce mancările si beuturile, nu-i temu; inse aerulu, de nu vomu grabi, li va disparé.

Cu tóte aceste pregatirile durara cinci zile. Intr'aceste neliniscea ajunse la culme. Clubulu primi mii de telegrame. Caus'a devini nationala, ma chiar internationala.

In fine tóte instrumentele fure incarcate pe o corvetta colossala, si acésta porni — dimpreuna cu I. T. Maston — la loculu ficsatu. Apoi lucrulu se incepú numai decátu sub conducerea lui I. T. Maston.

Acest'a, colonelulu Murchison si capitanulu Blomsbery se lasara josu in fundulu mării. Inse I. T. Maston indesiertu strigá: „Barbicane, unde sunteti?“ Nici unu respunsu nu s'audi.

Patru dile cautara ei totu indesiertu glontiulu. Cei mai multi si-perdura tóta speranti'a. A cautá o bumbusca in fundulu mării.

Numai I. T. Maston nu voi sè renuncie. In fine apoi ei hotarira, cá sè mai caute o di glontiulu, si-apoi sè se rentórea, si sè nu mai umble cautandu in veci.

Insedaru. Si diu'a acést'a remase fara resultatu. Corvett'a plecá érasu inderetru incetu. De odata cármuitorulu esclamá:

— O luntre signalisatóre intórta!

Oficierii se uitara intr'acolo, si nu peste multu observara unu stégu notandu pe mare, colorile Americi . . .

Toti ghicira indata, cá acel'a este unu semnalú de periculu. Atunce I. T. Maston esclamá:

— Oh! noi, nebuni ce suntemu! Ar fi trebuitu sè scimu, cà glontiulu fiindu de 19,250 pundi, apésa din loculu seu apa de 56 mii pundi; prin urnare a-cel'a innóta de-a supra.

Numai decátu deslegara câte-va luntre. I. T. Maston sari numai decátu in un'a. Emotiunea ajunse la culme. Tóte inimile palpitau audibilu, pana candu lunterele se apropiá de glontiulu notatoru. Mai traiescu ei? Muritu-au? Oh! ei traiescu, traiescu! — credea fia-care.

In luntritie erá iritatieuna cea mai mare Emulau, care sè ajunga mai de graba acolo? Aceea sosi mai de graba, in care siedea I. T. Maston. Sari spre marginea luntrei si apuca cu cârligulu glontiulu. Ferést'a de-a supra erá pe de-a supra apei, prin aceea se putea vedé in lăntru, cu atátu mai vértosu, càci erá sparta. Maston sari acolo.

In momentulu acest'a din glontiu se audi unu tonu vialu si sonoru:

— Blanche, Barbicane, blanche!

Barbicane, Nicholl si Ardan siedeau la mésa si — jocau domino.

Iosifu Holodanu.

Calindarulul septemanei.

Duminea dupa Nascere, Evang. Marcu Cap. 1 st. 1-8.

Dumin.	26	7	(+) Sob. Pré Curat. si Cuv. Nicod.
Luni	27	8	(+) Sf. Archid. Stefanu.
Marti	28	9	S.S. doue-dieci mii mart. arsi in Nicom.
Mercuri	29	10	Sf. S. patru-dieci de prunci ucisi de Er.
Joi	30	11	Sta Cuv. Mart. Anisia.
Vineri	31	12	Cuv. Melania romana.
Samb.	1	13	Taiar. imprej. a Dlui s. p. Vasil. M.

CE E NOU?

Noutatea cea mare din orientu este, cà armistitiulu s'a prelungitu pana la 1 martiu. Caus'a se dice, cà e, cà armat'a russésca nici acuma nu se afla inca pregatita, spre a intrá cu siguritate intr'unu resboiu in contra Turciei.

Ex-ministrii din Romania, dnii I. E. Florescu si A. Lahovari, precum amu anuciati si in nrulu trecut, nu s'a presintatu inaintea comitetulu camerei. In urmarea acesteia apoi comitetulu a datu mandatu de aducere. Acusatii se infatisiara apoi, inse protestara si nu respunsera la nici o intrebare. Asiá facura si ceialalti. Spiritele sunt fórte agitate.

Deputatiunea tinerimei magiare a plecatu in 41. c. la Constantinopole ducéndu o sabia de onóre lui Abdul-Kerim. Inainte de plecare, sabi'a a fostu espusu la vedere publica; inse numai putini au mersu s'o védia.

Francmasoneria. Asociatiunea francmasoniloru numera actualminte in imperiulu germanu 331 loje in 270 orasie. 245 orasie au câtu o loje, 16 câte 2, 6 câte 3, unulu are 6, unulu 13, si unulu 17 loje. Aceste sunt guvernate de 8 loji capitale (mari) dintre cari 3 si-au resiedinti'a in Berlin, 1 in Hamburg, 1 in Drezda, 1 in Frankfurt pM., 1 in Darmstadt si 1 in Baireuth. Afara din Germania sunt 134 loje, cari se serva de limb'a germana, si adeca: Elvetia 9, Ungaria 20, Engliera 1, Italia 2, Romania 1, Turcia 1, Egiptu 2, China 1, Statele-Unite din America de Nord 95, Peru

1 si Brazilia 1. La olalta sunt dara 465 loje cari vorbescu limb'a germana din vre o 10,000 ce se afla pe pamentu, dintre cari mai multu de jumetate vinu pe Uniunea americana de Nord, din care cauza limb'a engleza este cea mai respandita in loji. (Unir. Democr.)

Societati si institute.

Societatea de lectura a eleviloru institutulu de agricultura si silvicultura de la Ferestreu-Bucuresci, fondata la 14/26 decemvre 1869, care de presinte se afla totu sub presiedinti'a dlui P. S. Aurelianu directorele acestei scóle, a serbatu la 11/23 dec. a. c. pentru a sieptea óra aniversarea ei. Acésta Societate se compune din 55 membri. Averea Societáti se marginesce la unu numeru de 785 opuri in 1430 volume si 270 lei noi, redactandu-si unu micu diuaru, care apare in fia-care Dumineca. Serbarea a decursu in modulu urmatoru: 1) Siedinti'a s'a deschisu la 6 óre sér'a sub presidiulu dlui vice-presiedinte D. Papinianu stud. a. alu III; 2) Chorulu vocalu sub conducerea d. I. Jomiru a intonatu imnulu „Draga tíera.“ 3) „O scurta privire a supra starei tieranulu nostru agricultor“, prosa originala, disertata de d. A. V. Oneanu st. a. III; 4) „Suspinele Bulgariei“ (scene contimporane) de d. N. Scurtescu, declamata de d. D. I. Junianu, vechiu elevu. 5) „Starea agriculturii in tíer'a nóstra, cu o introductiune de istori'a agriculturii in Roman'a“, prosa originala disertata de d. N. Mironescu st. a. III; 6) „Soric'a“, poesía de d. Bolintineanu, declamata de d. N. Idieru st. a. II; 7) „Sistemele de cultura practicate in Roman'a“, prosa originala, disertata de d. D. Papinianu st. a. III. 8) Dnii I. Jomiru, I. Jonescu, N. Calotescu st. a. II si Th. Teodorescu st. a. I au esecutatu pe flautu si cu vocea in terzetto „Viéti'a soldatulu“; 9) „Premiulu lui Mihaiu Eroulu“, poesía de d. Iosifu Vulcanu, declamata de d. Elie Apostolescu st. an. III; 10) Influinti'a Societáti a supra adunárii de cunoscintie“, prosa originala, disertata de d. M. C. Popescu st. a. I; 11) „Vladu Tiepesiu si solii turci“, poesía de d. C. D. Anicescu, declamata de d. Ionu Colmanu st. a. I; 12) „Discutiuni a supra sciintieloru naturale“, culegere, de d. Elie Apostolescu st. a. III; 13) „Preda Buzescu“, poesía de d. Bolintineanu, declamata de d. C. Enescu st. a. I; 14) „Importanti'a cunoscintiei terenuriloru agricole“, prosa originala, disertata de d. Iosifu Stoianu st. a. II; 15) „Mod'a de acum“, poesía de d. Iosifu Vulcanu, declamata de d. N. Idieru st. a. II; 16) Chorulu vocalu a intonatu imnulu „Multi ani traiesca“ de d. Chart. — Siedinti'a se inchise la 10 óre de d. vice-presiedinte, prin urári sè traiesca d. presiedinte, prospere Societatea. Dupa inchidere se incepù: batut'a, hor'a oltenésca s. a. I. care tinù pana la 12 óre.

Literatura

La Bucuresci au esitu, dar nu scimu unde se afla de vendiare, urmatórele lucrári: „Dictionaru portativu germano-romanu“, de T. Alexi, — si „Caletori'a Domnitorulu Carolu I in strainetate, cu portretulu Dómnei si alu Domnitorulu.“

Dlu V. Alessandri a publicatu si a trei'a parte din operile sale complete, sub titlulu „Prosa“ intr'unu volumu.

Poesiile lui Bolintineanu voru aparé peste câte-va dile la Bucuresci, in editiune completa, doue tomuri.

T e a t r u.

Drama nouă. In teatrulu nationalu din Bucuresci la 9/21 dec. s'a jucat pentru prim'a-óra pies'a : „Porcarulu si Mari'a Sa Voda Alessandru,“ drama nationala istorica in 12 tablouri, de dlu V. A. Urechia.

Teatrulu de opera, care se zidesce acuma la Londra, are sè fia unu edificiu colossalu. Se voru cladi căli ferate suterane, cari voru conduce din tôte partile orasiului la acestu teatru. Voru fi si odăi, in cari publiculu sè se pòta imbracă in gala; ma spiritulu practic englezescu n'a uitatu sè faca si băi in apropiare.

Teatrulu unghurescu din Aradu, infintiatu pentru magiarisare, in care nu este iertatu sè se jòce in alta limba — afara de cea unghuresca, érasu trage pe mórte.

T r i b u n a l e.

Denumiri: Advocatulu dlu Vasilie Hosszu fu numitu jude la tribunalulu din Desiu; éra dlu Mihaiu Crainceanu, pan'acuma notaru la tribunalulu din Kikinda, fu numitu jude reg. la Szabadka.

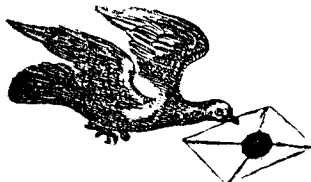
Advocatu nou. Dlu Alessiu Olariu, carele a terminatu cursulu juridicu la universitatea din Pesta, a facutu de curendu censura advocatuala aice, si si-a deschisu cancelaria in Deva.

Deslegarea ghiciturei de siacu din nr. 48:

Pana candu, o! Dómne inca,
Pana candu voiu mai vedé,
Cá barbarulu cá o stanca
Sè-mi sugrume mum'a mea? !
Pana candu, o! Dómne mare,
Pana candu vei mai rabdá
Cá tiranulu cu 'ngamfare
Sè o calce 'n voi'a sa? !

Bine au ghicit'o stimatele nóstre abonante: Ana Toganu, Amalia Grama, Maria Dragosiu, Catarina Seurtu, Ermina Campianu, si dlu Andreiu Nistoru.

P o s t ' a R e d a c t i u n i i .

Domnii autorii ai novelor concursuale sunt rugati a dispune de manuscriptele lor in decursu de o luna.

Dlui G. I. in Cl. Nu se pòte intrebuintia

Ferestreu. Inst. de hort. Durere, nu este cu putintia.

L a f i n e a a n u l u i .

Nrulu acest'a este celu de pe urma in anulu 1876. Rugàm daru pe toti aceia, ale caroru abonaminte espira acuma, sè binevoiésca a le rennoi de timpuriu, cá sè nu li se sisteze espedarea foi, de óra-ce numai acelora putemu sè li tramitemu fói'a, cari au respunsu inainte pretiulu de prenumeratiune.

Anunciulu nostru detaiatu se afla in nrui precedenti. Acel'a va dá deslucire despre tôte intreprinderile nóstre literare, precum si despre cartile si tablourile cari se mai afla de vendiare la noi.

De asta-data ni luàm voia a chiamá atentiunea cetitoriloru a supra cuprinsului alaturatu la nrulu acest'a. Din acest'a se vede, cá nisuinti'a nóstra continuna este d'a innaltia valórea literara a foi nóstre. In anulu ce espira acuma numerulu colaboratoriloru nostri s'a inmultitu cu diece; ér incátu privesce ilustratiunile, constatàm cá in 1875 amu publicatu noue, ér in anulu acesta 23, adeca mai de trei ori atâte.

Vomu tinde si de acuma inainte a ni câstigá câtu mai multi colaboratori, si d'a ni inmultu ilustratiunile.

Indata in treiluniulu urmatoru vomu incepe sè publicàm urmatórele lucrari: Continuarea studiului inceputu in anulu acesta sub titlulu:

Popórele Daciei inainte de colonisarea romana,

unu sujetu acesta pentru care Academi'a din Bucuresci a anunziatu de a dóu'a óra unu premiu frumosu, si care ese din condeilu unuia din barbati nostri ilustrati, ascunsu sub pseudonimulu Ionu alu lui Ionu de la Buceci.

Inca inainte acestuia vomu inzestrá colónele foi nóstre cu unu studiu despre

Dóm'n'a Stanc'a, soci'a lui Mihaiu Vitézulu,

scrisu de eminintele nostru istoricu tineru, dlu dr. *Gr. G. Tocilescu.* Acestu studiu va ocupá mai multe numere. Socotimu, cá unu diuaru literaru si beletristicu, care se adresa mai cu séma secului frumosu, face o placere cetitoriloru sale, publicandu istori'a unei femei romane, modelu de jertfire pentru patria si sotiulu seu, angeru de blandetie si victima a mii de nenorociri.

Din partea beletristica amintimu o novela de

dlu V. R. Buticescu,

ale caruia scrieri publiculu nostru le cetesce cu placere; apoi pies'a

„Mirésa pentru mirésa“

comediá originala in 3 acte, de subsemnatulu, — si in sfirsitu:

„Secretele castelului“,

unu romanu pré interessantu, in trei tomuri, de *Xavier de Montépin,* care se traduce tocmai acuma pentru fói'a nóstra, dupa editiunea a dóu'a aparuta la E. Dentu in Paris, si a supra caruia inca de acuma chiamàm atentiunea publicului cetitoriu, — cáci nu s'a tradusu inca in limb'a nóstra nici unu romanu, care sè tina in continuu asiá incordata atentiunea, cá si acest'a.

Dupa aceste, ni permitemu a rugá pe stimatele nóstre abonante, sè binevoiésca a recomandá si altora fói'a nóstra, cá astu-felu in anulu viitoriu sè putemu innaltia si mai multu valórea literara a foi nóstre.

La revedere!

Iosifu Vulcanu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tierrei nr. 39.

